

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1738. usque ad annum 1740

Fleury, Claude

Augustæ Vindelicorum, 1786

VD18 90119355

§. 28. Altercatio inter Lutheranos Præcones ob choreas concitata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67878](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67878)

Sæc. XVIII. posse abrogare ejusmodi ritus, non ta-
 A. C. 1738. men expedire nec prudentiæ consonum
 esse, quia puillis scandalum, aliis an-
 xietas caussaretur, & ex circumstantiis
 damnum Ecclesiæ quoad sanam doctri-
 nam & libertatem tunc timendum foret,
 si I. ejusmodi abrogationis fautores inter
 alienæ Religionis affeclas syncretismum
 intendunt, II. si talis abrogatio re ipsa
 fautorum intentioni patrocinetur. III.
 Si Princeps vel fautorum religioni re-
 ipsa addictus est, vel saltem ei favet.
 IV. Si constat, horum fautorum insti-
 gatione semper graviora tentanda fo-
 rent, uti patet ex adiaphoricis &
 crypto-Calvinianis controversiis. Por-
 ro, quem exitum hi motus habuerint,
 postea referemus.

§. XXVIII.

*Altercatio inter Lutheranos ob cho-
reas concitata.*

Alia adhuc controversia Prædican-
 tium Lutheranorum capita calefa-
 ciebat; occasio illius erat hæc: Jam
 anno hujus sæculi trigesimo secundo
 Klugenius Dortmundanus Præco in
 publico sermone ad suos habito, cho-
 reas agere, licitum honestumque esse
 propugnabat: Ad hujus exemplum alii
 quoque Præcones honestarum saltatio-
 num

num usum approbabant: Inde vero literarium inter Prædicantes bellum exarsit; præprimis enim Zopsius Essendiæ Præco disputationem de pseudoadiaphoria saltatoria Klugenio opposuit, usumque ibidem invexit, ut omnes parvuli, dum fidei confessionem emittebant, priusquam ad Cœnam admitterentur, choreis publice renuntiarent. Edidit quoque hoc anno Martinus Hensel libellum, in quo saltationis, aliorumque oblectamentorum usum plus nimio in Christiana Ecclesia invaluisse deplorans, choreas esse prohibitas, utpote Ethnिकास abominationes, ex sacris literis comprobare nitebatur: Pariter alius Præco contra saltationes, computationes &c tanquam abominandam & Christiano indignam rem declamabat: Bonstädtius quoque in suo libello propugnabat, Doctoribus & Prædicantibus illicitum esse, choreas agere. In Dania quoque edebatur Dialogus inter Philocosmum, & Eusebium, quorum posterior contra illum saltationes tanquam inventum Diabolicum, cui in Baptismate renuntiatum esset, detestabatur, simulque non minus insulse, quam indecenter hanc quæstionem movebat: *An Christo Domino saltare licitum fuerit?* Hujus contentionis flammæ oleum affudit Henricus Engelbertus

Sæc. XVIII.
A. C. 1738.

Sæc. XVII.

A. C. 1738.

Westen Spreckhövellanus Præco, qui non tantum immoderato suo Zelo graves tumultus in Populo concitavit, sed saltationem in nuptiarum solemnibus ceu maximum omnium scandalum in publico sermone depingens, propria auctoritate illos, qui chorearum usum in perpetuum ejurare detrectabant, a confessione & Cœna exclusit. De hoc temerario Prædicantis ausu querela movebatur apud Regium Clivix Senatuum, qui, ut intempestivum ejus ardorem sedaret, decrevit, ipsum suspensionis pœna, & si parere recusaverit, amotione ab officio castigandum esse. Hujus tamen causam in se defendendam hoc anno suscepit anonymus quidam Præco, sub ficto nomine *Frommhold*, qui datis ad Rostochiensem Facultatem Theologicam literis hanc questionem dissolvi petiit: *An Engelberti Concio jure in simulari possit, quod Dei verbo, Libris Symbolicis, Lutheranae Ecclesiae praxi, & Theologicae prudentiae adversetur?* Ad hoc dubium responderunt Rostochienses, se quidem confidere, quod Præco immodicum suum fervorem exeruerit promovendæ pietatis studio, & quidem contra lascivas, inhonestasque saltationes, earumque abusus: ipsum tamen promiscue contra honestas, & moderatas saltationes, quas

Sæc. XVIII.
A. C. 1738.

quas inter carnales mundi voluptates numeravit, declamasse, palamque asseruisse, quod saltationes honestæ non magis ab inhonestis differant, quam honesta & inhonesta meretrix; in hoc autem ipsum excessisse, cum honestæ choreæ in S. literis non sint ex se prohibitæ, & a Luthero & Spenero concessæ: proin intempestivum ipsius ardorem & vehementiam Ecclesiæ Lutheranæ praxi, & Theologicæ prudentiæ contrariam esse.

Porro hujus causæ acta insuper ad Hallensem Facultatem deferbantur proposita hac quæstione: *Utrum in rusticorum nuptiis saltantes sæpius serioque, incassum tamen admoniti absolvi & ad cœnam admitti possint, nisi prius se deinceps nunquam saltaturos, saltem promississent?* Horum vero responsio eo collimabat, ut Præcones prius viam lenitatis tentarent, qua frustra adhibita, si aliunde obstinatos in gravioribus peccatis a Cæna arcendi facultatem habent, hoc remedium opponere valerent, si id autem prohibitum esset, illos propria auctoritate excludere non possent, sed suo Superiori supplicent, ut vicino Prædicanti gregis sui curam committere velit.

Cum autem nihilominus vicini Prædicantes Cliviensi sententiæ non acquiescerent, & saltationi insistentes a

Sæc. XVIII. Cæna excluderent, hic Senatus Eming
A. C. 1738. husio Inspectori in mandatis dedit, ut
 vel ipse, vel alius hifce Saltatoribus
 Cænam porrigeret. Adversus hoc de-
 cretum rursus Engelbertus ad ipsum
 Borussiæ Regem provocabat, cuius
 jussu Senatus rem maturius discussit
 Regique denunciavit, Engelbertum sui
 Concionibus & privatis colloquiis gra-
 ves in populo tumultus concitare, &
 plusquam quingentos septuaginta se-
 ex ejus Auditoribus cum suo Pastore
 conciliari insuperhabito omni conatu
 haud potuisse, proin Senatum fuisse
 coactum, ut vicino cuidam Prædicanti
 animarum curam committeret: de ce-
 tero Engelbertum perperam egisse, dum
 saltantes, & musicam adornantes, ne-
 non domum suam ad saltandum locan-
 tes eo ex capite a confessione & Cæna
 exclusit: pejus autem peccasse, quod in
 his colloquiis non modo ipse sed & ejus
 Auditores, more Pietistarum & Qua-
 ckerianorum, preces alta voce fudissent
 huic ergo Prædicanti severe injungen-
 dum, ut nemini sine prævio Consistorio
 & Senatus consensu deinceps Cænam
 denegaret, Conventus autem privato
 non in suis ædibus, sed in Ecclesia ha-
 beret: Nihilominus tamen Engelbertus
 ad Essendianum, ut vocant, Ministe-
 rium appellabat, quod in ejus favore

decidit, modernum saltandi modum esse opus carnis Christianæ doctrinæ contrarium, pertinaces saltatores incassum admonitos tamdiu a Cæna esse removendos, donec ab hoc peccato desistere polliciti fuerint &c. Ita diversa diverforum erat sententia, quam tamen quælibet pars ex S. Literis firmare nitebatur.

Sæc. XVIII.
A. C. 1738.

§. XXIX.

Lutheranorum motus contra PP. Capuccinos.

Jam quinto abhinc anno Sulzbacenses Lutherani molestos concitabant motus, quorum prætextus erant varii præcipue I. querebantur, quod Sulzbacensis Dux Palatinus Rheni Comes Anno 1711. decreverit, quod præfatæ Urbis Præco & tum Superintendens haud amplius hoc prædicato fueretur, sed passim *Inspector* nominaretur II. quod huic & Successoribus ejus petita Ducis instructio pro visitandis hujus Ducatus & Urbis Ecclesiis ac scholis denegata fuerit. III. Quod neglecta alternationis lege Catholicus Medicus in Urbis Physicum sit assumptus. IV. Quod ad Curatorium Collegium aliaque Dicasteria non alii quam Catholici Consilarii fuerint cooptati, & quod palmare erat eo-